

Martin Ťapák bol režisér, herec aj choreograf, v októbri si pripomíname jeho nedožitých 100 rokov 12. októbra 2026

Datum 12.10.2026
Subjekt Slovenský filmový ústav
Kontakt <p>kontakt</p>: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk</p>
Region Slowakei
Kategorie Kultur und Tourismus, Filmindustrie, Kultur

Slovenský režisér, scenárista, herec, tanečník a choreograf Martin Ťapák bol jedným z našich najproduktívnejších tvorcov. Na konte má viacero medzi divákmi obľúbených filmových a televíznych titulov, režíroval aj komédiu *Pacho, hybský zbojník* (1975), ktorá v 80. rokoch minulého storočia patrila k najnavštevovanejším filmom v kinách a dodnes sa k nej diváci radi vracajú. Dňa 13. októbra si pripomíname Ťapákovu nedožitú 100. výročie narodenia, výber z jeho filmov ponúka študijná sála Slovenského filmového ústavu (SFÚ) Filmotéka v Kine Lumière.

Martin Ťapák sa narodil 13. októbra 1926 v dedine Liesek na Orave. Študoval herectvo na bratislavskom konzervatóriu a vyštudoval choreografiu na VŠMU. Svoju umeleckú kariéru začínal ako herec v Slovenskom národnom divadle. „Začínal som v SND ako elév – zložil som skúšku a prijali ma hneď z prvého ročníka konzervatória. Bol som na to strašne hrdý, lebo som ušiel z kvinty gymnázia, ktorú som skončil s nevelkým úspechom,“ spomínal Martin Ťapák v rozhovore pre časopis k DVD vydaniu filmu *Rodná zem* (1953) režiséra Josefa Macha v edícii Slovenský film 40. a 50. rokov v roku 2011, ktorú pripravili Slovenský filmový ústav a Petit Press.

Po dvoch rokoch elévovania v SND Ťapák spoločne s Karolom L. Zacharom a Ivanom Terenom v roku 1948 vytvorili divácky úspešné folklórne pásmo *Rok na dedine*, Ťapák ako asistent réžie riadil spevácko-tanečný komparz. Ako filmový herec debutoval v roku 1948 vo filmoch *Vlčie diery* Paľa Bielika, *Bílá tma* Františka Čápa a *Čertova stena* Václava Wassermana. Okrem hereckých skúseností v začiatku svojho pôsobenia získaval Ťapák skúsenosti aj v umeleckom súbore SLUK, kde v 50. rokoch ako režisér a choreograf vytvoril viaceré tanečné diela a tanečno-pohybovú inscenáciu *Ežo Vlkolínsky*. Neskôr v rokoch 1959 – 1962 pôsobil ako režisér v pražskej *Laterne magike* a v rokoch 1962 a 1963 asistoval pri réžii dvojdielného filmu *Jánošík* režisérovi Paľovi Bielikovi. V nasledujúcom období nakrútil viacero televíznych filmov, v ktorých čerpal najmä zo slovenských ľudových tradícií a z klasickej i modernej slovenskej literatúry. Natočil napríklad televízne adaptácie románov Mila Urbana *Živý bič* (1966), Františka Švantnera *Malka* (1968), poviedok Martina Kukučina *Rysavá jalovica* (1970), *Vianočné oblátky* (1977) a *Mišo* (1979) či Margity Figuli *Horali* (1974) a ďalšie.

K réžii svojho prvého dlhometrážneho hraného filmu pre kiná *Nevesta hól'* sa Ťapák dostal v roku 1971. O štyri roky neskôr nakrútil divácky najúspešnejšiu slovenskú komédiu a paródiu na zbojnícku tematiku *Pacho, hybský zbojník* podľa rovnomennej poviedky spisovateľa Petra Jaroša, čerpajúcu z tradície ľudového humoru. „Poznal som sa veľmi dobre s Petrom Jarošom. Vždy, keď sme sa stretli, dal mi zopár svojich poviedok. Medzi nimi som raz natrafil na jednu, ktorá sa volala *Pacho, hybský zbojník*. Ten názov ma zaujal a takmer okamžite inšpiroval k myšlienke nakrútiť o zbojníkovi z Hybe film voľne odkazujúci na jánošíkovskú tradíciu,“ spomínal Ťapák v časopise k DVD vydaniu filmu v edícii Slovenský film 70. rokov v roku 2007.

„Vedel som ale, že tentokrát si látka žiada úplne iný pohľad. Chcel som čo najlepšie využiť zážitky, ktoré som získal ako malý chlapec a dorastajúci študent z dediny Liesek, kde sa o Jánošíkovi často rozprávalo, no dostať ich do zamýšľanej komediálnej polohy. Okrem dejiska, ktorým sa mala stať dedina Hybe, som mal na začiatku jasno ešte v jednom – v obsadení hlavnej postavy. Od prvého momentu som bol presvedčený, že Pacha nemôže hrať nikto iný ako Jožo Kroner,“ povedal Ľapák, ktorý s Kronerom spolupracoval na viacerých filmoch. Snímka sa stala divácky najúspešnejším slovenským filmom rokov 1970 – 1982, v tomto období ju videlo 843 300 divákov. Ani neskôr neupadla do zabudnutia hlavne vďaka hereckému výkonu Jozefa Kronera a pamätným dialógom Milana Lasicu a Júliusa Satinského, ktorí kvôli vtedajšiemu zákazu činnosti nemohli byť uvedení ani v titulkoch.

Ľapákova režisárska tvorba je mimoriadne bohatá. Nakrútil dve koprodukčné filmové rozprávky *Plavčík a Vratko* (1981) a *Popolvár najväčší na svete* (1982). Z 80. rokov sú známe aj jeho adaptácie literárnych a divadelných diel *Návrat Jána Petru* (1984) podľa románu Emila Dzvoníka, *Skleníková Venuša* (1985) podľa románu Antona Baláža, *Kohút nezaspieva* (1986) podľa drámy Ivana Bukovčana a *Montiho čardáš* (1989) podľa poviedky Viliama F. Šikulu. Venoval sa aj divadelnej réžii, v Divadle Andreja Bagara v Nitre inscenoval muzikál *Pacho sa vracia* (1997) a na Novej scéne v Bratislave hru *Kubo* (1999). Okrem umeleckej tvorby sa Ľapák angažoval aj politicky – ešte v roku 1976 sa stal poslancom Slovenskej národnej rady a v rokoch 1977 – 1980 zastával post ústredného riaditeľa Slovenského filmu. V roku 2007 mu bolo udelené štátne vyznamenanie Pribinov kríž I. triedy. V roku 2017 nakrútil jeho syn Marek dokumentárny film s názvom *Martin Ľapák*, v ktorom mapuje dielo svojho otca ako herca, choreografa a režiséra.

Študijná sála Slovenského filmového ústavu Fílmotéka v Kíne Lumíère v októbri premieta výber filmov z Ľapákovej režisárskej tvorby. Diváci môžu vidieť *Deň, ktorý neumrie* (1974), zobrazujúci vnútornú drámu zbeha slovenskej armády, bytostne nenávidiaceho vojnu a zabíjanie, a komédie *Pacho, hybský zbojník* a *Stratená dolina* (1976) o troch priateľoch – správcoch horskej chaty, ktorí sa snažia zachrániť dolinu pred pustošivou inváziou turistov.

Okrem cyklu vo Fílmotéke Kína Lumíère má licencie na uvedenie filmov Martina Ľapáka päť televízií. V tomto období má verejnoprávna STVR licencie na hudobno-tanečný film *Rodná zem* Josefa Macha, pre ktorý Ľapák vytvoril choreografiu a zahral a zatancoval si hlavnú mužskú postavu, a na jeho filmy *Nevesta hôľ*, *Deň, ktorý neumrie* a *Stratená dolina*. Televízia Markíza má licencie na film *Pacho, hybský zbojník* a rozprávku *Popolvár najväčší na svete*. Licenciu na dvojdielneho *Jánošíka* od Paľa Bielíka, v ktorom si Ľapák zahral mladého Tomáša Uhorčíka a bol aj asistentom réžie, má televízia JOJ. Televízia CS Fílm má licenciu na vysielanie filmu *Krutá lúbošť* (1978), rovnako aj televízia Kanál1, ktorá môže vysielat aj jeho film *Hodiny* (1980).

Viac informácií o Martinovi Ľapákovi a jeho filmografia v databáze SFÚ SK CINEMA

Kompletný program Fílmotéky Kína Lumíère na október

Filmy Martina Ľapáka na DVD nosičoch v e-shope Klapka.sk

Slovenský filmový ústav je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk

<https://sfu.sk/novinky/martin-tapak-bol-reziser-herec-aj-choreograf-v-oktobri-si-pripominame-jeho-ne-dožitých-100-rokov>